

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΝΗΗΜΕΙΩΝ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Χειρίς Ὑψηλάντου — Ὀδοὺς Μάρκου Μπότζαρη — Ἡ σφαῖρα ἣτις ἐφόρευεν αὐτόν.

Τὴν δεξιάν χεῖρα, ἣν ἀπόλεσεν ὁ Ἀλέξ. Ὑψηλάντης κατὰ τὸ 1812 ἐν τῇ μάχῃ τῆς Δρέσδης ἀντικατέστησεν εἴτα διὰ δερματίνης χειρίδος πεπληρωμένης στυπίου, ἣτις συνέσφιγγε τοὺς δακτύλους δυνάμει ἀπλοῦ τινος μηχανισμοῦ καὶ ἀνεπλήρου οὕτω κατ' ὄψιν τοῦλάχιστον τὸ ἀποκοπὲν μέλος. Ἐν τῇ Ἐκθέσει φαίνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ χειρὶς αὕτη ἐκτεθειμένη ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Καβελλάρη. Ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐκθέτου εἰκάζομεν ὅτι οὗτος τυγχάνει συγγενὴς τοῦ Καβελλαροπούλου ἐκείνου τοῦ θεράποντος τοῦ Ὑψηλάντου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀτυχοῦς πρίγκηπος ἡ χειρὶς ἐφυλάχθη φαίνεται ὑπὸ τοῦ πιστοῦ οἰκέτου, ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ τοῦ ὁποίου ἀπέμεινε μέχρι τοῦ νῦν. Οὕτω πιστοποιεῖται καὶ ἡ ταυτότης τοῦ πολυτίμου τούτου ἐκθέματος, περὶ τῆς ὁποίας καὶ ἐν τῷ ἐπισήμῳ τῆς ἐκθέσεως καταλόγῳ ὑποδηλοῦται ἀμφιβολία τις δι' ἐνὸς ἐρωτηματικοῦ σημείου.

Δύο ἄξια λόγου ἐκθέματα ἀναφερόμενα εἰς τὸν Μάρκον Μπότζαρη κείνται ἐντὸς τῆς αὐτῆς ὑελοσκεποῦς θήκης. Τὸ μὲν εἶνε ὁδοὺς γόμφιος ἀνήκων εἰς τὸν ἥρωα τοῦ Καρπενησίου, τὸ δὲ αὕτη ἡ σφαῖρα ἣτις ἐφόρευεν αὐτόν. Ὁ ὁδοὺς ἀπεσπάσθη ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ Γκρήν ἐκ τῆς σιαγόνος τοῦ περιφανοῦς νεκροῦ, ὅταν οἱ Ἄλβανοὶ ἐξέθαψαν τὸ πτώμα ἵνα σκυλεύσωσιν αὐτό, διότι ἐνόμιζον ὅτι εἶχε ταφῇ μετὰ τῶν ὄπλων του καὶ τῶν βαρυτίμων ἐνδυμάτων. Ἡ δὲ σφαῖρα ἐν τῇ ἀνακομιδῇ τῶν λειψάνων εὗρέθη ἐντὸς τοῦ κρανίου καὶ ἐφυλάχθη ὡς πολυτίμον κειμήλιον ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ Μπότζαρη, ἣτις ἐκθέτει νῦν αὐτὴν ὑπὸ μικρὸν ὑέλιον κώδωνα.

Παρ' αὐτοῖς ἑλκύει τὴν προσοχὴν τῶν ἐπισκεπτῶν ἡ θέα συντετριμμένου τινὸς παλαιοῦ ὥρολογίου. Ἡ ἐπέξηγηματικὴ πινακὶς ἀναγράφει ὅτι ἀνήκε τοῦτο εἰς τὸν Ι. Παπαρρηγόπουλον, διερμηνεῖα τοῦ Ῥώσου ναυάρχου Ἀυδεν, συνετριβῆ δ' ἐν τῇ ναυμαχίᾳ τοῦ Ναυαρίνου ὑπὸ σφαιρας τουρκικῆς ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ κόλπου τοῦ κτήτορος, ὅστις καὶ διεσώθη οὕτως.

Ἔτερα ἄξια μνείας ἀντικείμενα ἐντὸς τῶν ὑελοφράκτων θηκῶν μετροῦμεν τὴν καπνοσακκοῦλαν τοῦ Ψαριανοῦ ναυάρχου Ἀποστόλη, τὸν χρυσοῦφαντον ζωστήρα, ὃν ἔφερον ὁ Καποδίστριας κατὰ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας, φιλοτεχνηθέντα ὑπὸ τῆς κυρίας Ἐϋναρδ, τὸν ἡλιακὸν γνώμονα τοῦ Ἰακώβου Τομπάζη, τὸν δακτύλιον τοῦ Ὀδυσσεῶς Ἀνδρούτζου, ὡς καὶ δύο βαρυτίμους ἱμαμέδες δωρηθέντας αὐτῷ ὑπὸ τοῦ

Ἀληπασᾶ τῶν Ἰωαννίνων, ἔτι δὲ τοὺς σφραγιδολίθους τῶν δύο στραταρχῶν τοῦ Μωριά καὶ τῆς Ῥούμελης, τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ τοῦ Καραϊσκάκη.

Ἐν τῷ κέντρῳ τῆς αἰθούσης ἀνήρτηνται ἐντὸς περιχύσου πλαισίου τρεῖς μεγαλόσταυροι συνδεόμενοι πρὸς τρία μεγάλα ὀνόματα. Ὁ μὲν ἀνήκε τῷ Ναυάρχῳ Ἀνδρ. Μιαούλη, μετὰ τὸν θάνατον δ' αὐτοῦ ἐπιστραφεῖς κατὰ τὰ νεομισμένα πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἀπεδόθη καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ὀθωνος εἰς τὴν οἰκογενεῖαν τοῦ θανόντος, εἰς ἐνδειξὴν ἐξαιρέτου ἐθνικῆς τιμῆς, ὁ δ' ἕτερος ἀνήκε τῷ Γ. Κουντουριώτῃ καὶ ἀπέμεινε τῇ οἰκογενεῖᾳ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Ὁ τρίτος μεγαλόσταυρος εἰν' ἐκεῖνος ὃν κατέθηκεν ὁ Ὀθων ἐπὶ τῶν ὀστέων τοῦ Καραϊσκάκη ἰδίᾳ χειρὶ.

Μεταβαίνοντες ἐκ τοῦ κέντρου πέραν εἰς τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος τὸ βάθος περιεραζόμεθα τὸ ξύλινον πιεστήριον, ὅπερ ἐδωρήσατο ὁ Φερμῖνος Διδότος εἰς τὴν ἑλλ. Κυβέρνησιν κατὰ τὸ 1821 καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐξετυπώθησαν αἱ πρῶται ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες. Παρ' αὐτῷ δὲ κεῖται καὶ τμήμα μέγα σιδηροῦν ἐκ τοῦ πιεστηρίου τῶν Ἑλληνικῶν Χρονικῶν ὑπολειφθέν, ὅπερ ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Δήμου Μεσολογγίου.

Καὶ μεταξὺ τῶν δύο τούτων συμβόλων τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἐν ἀντιθέσει προβάλλει τῆς βαρβαρότητος καὶ τῆς τυραννίας σύμβολον, μέγας ὀρειχάλκινος δίσκος, σκευὸς χρησιμεῖον τοῖς τούρκοις ἀντὶ τραπέζης γεύματος, καλούμενον δὲ *σουφραῖς*.

Ὁ *σουφραῖς* οὗτος ἀνήκεν εἰς τὸν Ἀλαῖμπην τοῦ Ἀγρινίου, ἐαυλήθη δὲ ὑπὸ τοῦ Δ. Μακρῆ κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως ταύτης. Τεμάχιον χάρτου προσκεκολλημένον ἐπὶ τοῦ μετάλλου περιέχει τοὺς πρώτους στίχους δημῶδους ᾄσματος ἐξυμνοῦντος τὴν πράξιν ταύτην καὶ τὴν ἀνδρείαν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Ζυγοῦ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ Κυρία. — Γιάννη, ἐπῆγες γιὰ τὸ φόρεμά μου ποῦ σοῦ εἶπα;

Ὁ Γιάννης. — Μάλιστα, κυρία! μὰ τὸ ἔχομεν ἐξω νὰ στεγνώσῃ, γιατί ἐβράχῃκε 'ς τὸ δρόμο!

— Ἐβράχῃκε καινούργιο φόρεμα! Ὄχι, δυστυχία μου! Μὰ δὲ σοῦ εἶπα, ἀνόητε, ἀν πιάσῃ βροχὴ νὰ πάρῃς ἐν' ἀμάξῃ νὰ τὸ φέρῃς;

— Μὲ τὴν ἀμάξα ἦλθα, Κυρία.

— Μὰ τότε λοιπὸν πῶς ἐβράχῃκε; θὰ ἔκαμες τὴν ἀνοησίαν νὰ πάρῃς ἀνοικτὴ ἀμάξα!.

— Ὄχι, κυρία, ἡ ἀμάξα ἦτο κλειστή; μὰ ἐγὼ ἐκάθησα ἐμπρὸς μὲ τὸν ἀμάξᾶ ὅπου κάθουμι πάντοτε,

καί ἔτσι, μὲ τὴ δυνατὴ βροχὴ ποῦ εἶχε πιάσει, ἐβρά-
χιχε τὸ φόρεμα!

* *

Δύο στενοὶ φίλοι συναντῶνται καθ' ὁδόν.

— Δὲν ἤξεύρεις, ἀδελφέ, τί φοβερὸν πρᾶγμα μού
συνέβη! λέγει ὁ εἰς. Ἡ ἀθλία ἢ γυναικᾶ μου ση-
κώθηκε καὶ μοῦ ἔφυγε χθές τὸ βράδυ χωρὶς αἰτία,
χωρὶς τίποτε! . . .

— Τί; ἢ γυναικᾶ σου σοῦ ἔφυγε! . . . Μόνον ἐγώ
δὲν τὴν ἔχω τέτοια τύχη!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ὁ βίος ἡμῶν εἶνε τοιοῦτος, ὥστε καὶ μόνη ἢ ἀπου-
σία φοβερῶν δυστυχημάτων πρέπει νὰ λογίζηται ὡς
μέγα εὐτύχημα.

Τὸ συμφέρον λαλεῖ παντοίας γλώσσας, μυρία δὲ
ὑποκρίνεται πρόσωπα, καὶ αὐτὸ τὸ τοῦ ἀφιλοκερδοῦς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

« Ἀξιὸν μνημεῖον τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀγῶνος, διη-
γεῖται ὁ Τερτσέτης, (Διήγ. Συμβάντων τῆς Ἑλλην.
Φυλῆς) εἶνε ἡ ἀπάντησις τοῦ λαοῦ τῆς Μεσσηνίας
εἰς τὸν Ἰμπραίμη, ὁ ὁποῖος ἔστειλε νὰ βάλουν
φωτιά καὶ τζεκοῦρι εἰς τὰ δένδρα, ἃν ὁ λαὸς δὲν
προσκυνήσῃ. — « Ἡ ζωὴ σου, ἔλεγεν εἰς τὸν Κεχα-
γιά του, θὰ μοῦ πληρώσῃ τὴν ζωὴν ἵπουδὴποτε
στρατιώτου μου φονεῦθῃ, διότι δὲν σὲ στέλνω νὰ πολε-
μήσῃς, ἀλλὰ νὰ κούσης ». Ἴδου ἡ ἀπάντησις τῶν
Μεσσηνίων εἰς τὴν προσταγὴν τοῦ Ἰμπραίμη νὰ
προσκυνήσουσιν:

— « Ὅτι αὐτὸ ὁποῦ μᾶς φοβερὶζεῖς, νὰ μᾶς κόψῃς
καὶ κόψῃς τὰ καρποφόρα δένδρα μας, δὲν εἶνε τῆς
πολεμικῆς ἔργον· διότι τὰ ἄψυχα δένδρα δὲν ἐναν-
τιώνονται εἰς κανέναν· μόνον οἱ ἄνθρωποι ὅπου ἐναν-
τιώνονται ἔχουσι στρατεύματα καὶ σκλαβόνεις· καὶ
ἔτσι εἶνε τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου· μὲ τοὺς ἀνθρώ-
πους καὶ ὄχι μὲ τὰ ἄψυχα δένδρα· ὄχι τὰ κλαριά νὰ
μᾶς κόψῃς, ὄχι τὰ δένδρα, ὄχι τὰ σπῆτια ποῦ μᾶς
ἐκκαίψῃς, μόνον πέτρα ἐπάνω ἰς τὴν πέτρα νὰ μὴν
μείνῃ, ἡμεῖς δὲν προσκυνοῦμε· τί τὰ δένδρα μας ἂν
τὰ κόψῃς καὶ τὰ κούσης, τὴν γῆν δὲν θέλει τὴν σηκώ-
σει, καὶ ἢ ἴδια ἢ γῆς ποῦ τὰ ἔθρεψε, αὐτὴ ἢ ἴδια
γῆς μένει δική μας καὶ τὰ ματακάνει. Μόνον ἐνας
Ἕλληνας νὰ μείνῃ πάντα θὰ πολεμοῦμε, καὶ μὴν
ἐλπίζῃς πῶς τὴν γῆν μας θὰ τὴν κάμῃς δική σου.
βγάλτο ἀπὸ τὸ νοῦ σου. »

Ὁ φέλιμον μᾶθημα δύνανται νὰ ἀρυσθῶσιν οἱ πολι-
τεύμενοι ἀναγνώσαντες τὴν εἰλικρινῆ καὶ εὐσυνειδη-
τον παρρησίαν, μεθ' ἧς ὁ Ἐρβέρτ Σπένσερ, ὁ διά-
σημος Ἀγγλὸς συγγραφεὺς, ἀπέκρουσεν ἐσχάτως
βουλευτικὴν τινα ὑποψηφιότητα προσενεχθεῖσαν αὐτῷ.

« Πρῶτον ἢ κατὰστάσις τῆς ὑγείας μου, γράφει ὁ

Σπένσερ, μοὶ ἐπιβάλλει τοιαύτας προφυλάξεις, ὥστε
ἀπὸ ἐνὸς ἔτους ἀναγκάζομαι νὰ οἰκουρῶ κατὰ τὸ
πλεῖστον, καὶ νὰ ἐργάζομαι μόνον ἐπὶ τρεῖς ὥρας
καθ' ἑκάστην. Πλὴν τούτου νομίζω ὅτι κακῶς θὰ
ἔπραττον νὰ ἀλλάξω ἐπάγγελμα ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ.
Σήμερον οἱ νόμοι παρασκευάζονται μᾶλλον ἔξω τοῦ
Κοινοβουλίου, ὅπερ μόνον περιορίζεται εἰς τὸ νὰ εἰσ-
άγῃ καὶ καθιερώσῃ αὐτοὺς διὰ τῆς ἐπιψηφίσεως. Τέλος
δὲ αἱ πολιτικαὶ μου ἰδέαι εἰσὶ κατὰ πολὺ διάφοροι
τῶν ἰδεῶν τῶν ὑφισταμένων πολιτικῶν κομμάτων.
Φοβοῦμαι λοιπὸν ὅτι θὰ εὐρίσκωμαι εἰς διηκενῆ δια-
φωνίαν πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς μου, διότι ἢ συνειδησίς μου
οὐδέποτε θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ ἐπιδοκιμᾶσω μέτρα, τὰ
ὁποῖα οἱ ἐκλογεῖς ᾔθελον μοὶ συστήσει νὰ ψηφίσω, οὔτω
δὲ θὰ ἠναγκάζομαι νὰ καταθέσω τὸ βουλευτικὸν ἀ-
ξίωμα, ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκλογὴν μου. »

Κατὰ τινα νεωτάτην στατιστικὴν ὁ πληθυσμὸς τῆς
Ἰαπωνίας ἀνέρχεται σήμερον εἰς 36,600,118 κατοί-
κους, διαιρουμένους ὡς ἑπεται:

Βασιλικὴ οἰκογένεια	5
Οἰκογένειαι τῶν βασιλικῶν πριγκίπων	34
Εὐγενεῖς	3204
Οἱ ἀρχαῖοι σαμουράι ἢ τιμαριῶται	1,931,824
Ὁ λαὸς	34,665,051

Ἐν τῷ πληθυσμῷ τούτῳ ἀριθμεῖται 1 ἱερεὺς ἐπὶ
382 κατοίκων. Ὑπῆρχον δὲ τῇ 31 Δεκεμβρίου 1881
ἱερεῖς τοῦ βούδδα ἐν ὅλῳ 94,126· πλὴν δ' αὐτῶν καὶ
πολυάριθμοι ἱεραπόστολοι καθολικοί, διαμαρτυρούμε-
νοι κτλ.

Κατὰ τὰς γενομένας ἄχρι τοῦδε ἀξιόπιστους
βυθομετρήσεις, τὸ μέγιστον θαλάσσιον βάθος, 8613
μέτρα, εὐρέθη ἐν τῷ μεγάλῳ Ὠκεανῷ πρὸς ἀνατολὰς
τῶν Κουρίλων. Καὶ ἐν τῷ Εἰρηνικῷ Ὠκεανῷ εὐρέ-
θη βάθος 8000 μέτρων. Κατὰ μέσον ὅρον τὸ βάθος
τῆς θαλάσσης δύναται νὰ ὑπολογισθῇ εἰς 3400 μέ-
τρα, τὸ δ' ἐμβαδὸν πασῶν τῶν θαλασσῶν ὁμοῦ ἀνέρ-
χεται εἰς 3,138,000 κυβικὰ μίλια. Ἐὰν πᾶσα ἡ
ἐξέχουσα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης στερεὰ κατε-
θίξτετο ποτε εἰς τὴν ἀπέραντον ταύτην καταβάθραν,
θὰ ἐπλήρου μολίς τὸ εἰκοστὸν αὐτῆς μέρος.

Κατὰ βουλγαρικὴν στατιστικὴν ὁ πληθυσμὸς τῆς
Βουλγαρικῆς ἡγεμονίας ἀνήρχετο τὸν Ἰανουάριον
1882 εἰς 2,007,919 άτομα ἐξ ὧν 1,027,803
ἄρρενες καὶ 980,116 θήλειαι. Κατὰ θρησκείας διη-
ρῶντο ὡς ἐξῆς· ὀρθόδοξοι 1,404,409, ἐξ ὧν
718,615 ἄρρενες καὶ 685,794 θήλειαι. Μωαμεθανοὶ
578,068, ἐξ ὧν 296,168 ἄρρενες καὶ 281,892
θήλειαι· ἰσραηλίται 11,108, ἐξ ὧν 5,913 ἄρρενες
5,190· καθολικοὶ 5,562, Γρηγοριανοὶ 3,576 καὶ
διαμαρτυρούμενοι 3,501. Ἐννοεῖται βεβαίως ὅτι κατὰ
τὴν στατιστικὴν ταύτην οὐδὲ εἰς ἑλληνὺς ὑπάρχει ἐν
Βουλγαρίᾳ. Κατὰ τὰς γλώσσας ἄς ὁμιλοῦσι διαρεί-
ται ὁ πληθυσμὸς τῆς Βουλγαρίας εἰς ὁμιλοῦντας τὴν
Βουλγαρικὴν 1,345,507, τὴν τουρκικὴν 527,284
τὴν βλαχικὴν 49,064 τὴν ἀθιγγανικὴν 37,600 καὶ
διαφόρους γλώσσας 48,464, οὐδ' εἰς δὲ πάλιν σημει-
οῦται ὁμιλῶν τὴν ἐλληνικὴν.